

หลวงพิธาน อำนวยการ (จันฮกซุ่น)

รูสมิเต

“เมื่อเจ็ดสิบปีที่แล้วมานั้น ในคืนวันเพ็ญท้องฟ้าโปร่งใสเต็มไปด้วยดวงดาวระยิบระยับ คลื่นลมสงบเงียบ เรือสำเภาลำหนึ่งนำสินค้าต่าง ๆ จากสิงคโปร์เข้าสู่ร้าน “จันซุ่นฮวด” ที่เมืองสายบุรี ทำเรือเล็ก ๆ ในมณฑลปัตตานี ได้กั๊งเรือสำเภานั้นมิใช่ใครอื่นคือ เจ้าแก้งจันฮกซุ่นหรือหลวงพิธาน อำนวยการ ผู้ให้กำเนิดบริษัทพิธานพาณิชย์ จำกัด”

ข้อความข้างต้นนี้ นำมาจากหนังสือ Phithan Phanich Limited, January 21, 1970 กล่าวถึงต้นตระกูลจันทรัสมิหรือตระกูลหลวงพิธานอำนวยการ เดิมอยู่ที่อำเภอไทรบุรี มณฑลสกลนคร ประเทศจีนแล้วได้เดินทางอพยพมาทางใต้เพื่อสร้างหลักฐานในประเทศไทย ในที่สุดกลายเป็นชาวท้องถิ่นที่นี่ ผู้ที่มา

คนแรกได้แก่ปู่ทวดของหลวงพิธานฯ ชื่ออิน ต่อมาปู่ท่านชื่อเล่งและบิดาท่านชื่อกวยหรือจันกิมกวย โดยมาทำการค้าที่ตำบลตะลุบัน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

หลวงพิธานฯ หรือเจ้าแก้งจันฮกซุ่น ได้กำเนิดที่ตำบลตะลุบัน เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2440 เวลาเที่ยงวัน ตอนวัยเยาว์ท่านได้รับการศึกษาชั้นต้นที่โรงเรียนประชาบาล อีกประการหนึ่งท่านก็ไม่ได้ละเลยภาษาบรรพบุรุษด้วยเหตุนี้บิดาจึงเชิญอาจารย์มาสอนภาษาจีนและลัทธิขงจื้อให้กับท่านเป็นเวลาหลายปี จากนั้นท่านก็ร่วมมือกันค้าขายกับเพื่อน ๆ จึงได้เรียนรู้เกี่ยวกับ การเขียน การคำนวณ และประเพณีจีนกับเพื่อนร่วมงาน

เมื่อปี 2457 หลวงพิธานฯ อายุได้ 18 ปี ได้ตัดสินใจแยกไปเสียดังโศกแต่ผู้เดียว โดยลงทุนเปิดร้าน “จันซุ่นเซ่ง” ที่เมืองนราธิวาส เพื่อจำหน่ายน้ำมัน

ก๊าชตรามงกุฏ ผลิตภัณฑ์ของบริษัท บ้านนันทะเรลล์ ตรีพรหอยที่เกาะปีนัง

ขณะเมื่อหลวงพิธานฯ อายุได้ 19 ปี บิดาของท่านได้ถึงแก่กรรม การค้าที่ร้านก็ตกค้างลงทันที ท่านเองเมื่ออายุยังน้อยแต่มีความพยายามประกอบประกอบเพื่อความอยู่รอดของครอบครัว ก็ นอกจากได้อุปการะเลี้ยงดูมารดาด้วยความกตัญญู ขณะเดียวกันก็ต้องเลี้ยงน้องชายและน้องสาวด้วย เมื่อเวลาผ่านไป 3 ปี มารดาของท่านป่วยหนัก หลวงพิธานฯ จึงได้นำมารดาไปรักษา ณ สิงคโปร์ โดยไปพักอาศัยกับ ออสาว ท่านมีความรักอาสวเหมือนมารดา จากนั้นไม่นานนั้นก็มารดาหลวงพิธานฯ ได้ถึงแก่กรรมที่สิงคโปร์ ท่านได้นำศพกลับมาทำพิธีฝัง ณ ตำบลตะลุบัน และปฏิบัติภารกิจต่ออาสวเหมือนผู้บังเกิดเกล้า แม้ทั้งการกินการอยู่ ทำทุกสิ่งทุกอย่างด้วยความรอบคอบไม่บกพร่องคือ หมายถึงหลานได้ปฏิบัติหน้าที่ของ

บุตรจนถึงวาระสุดท้ายเป็นเวลานานถึง 30 ปี โดยไม่เคยขาดตกบกพร่องเลย

เมื่อ 80 ปีก่อนนี้ชายแดนไทย-มาเลเซีย ยังเป็นที่ทุรกันดาร แต่หลวงพิธานฯ พยายามหาจังหวะที่เหมาะสมตามสถานการณ์โดยทำการค้าเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคม และพยายามรวมกลุ่มบุคคลที่มีความสามารถพร้อมกับบรรจุเข้าทำงานในตำแหน่งหน้าที่ที่เหมาะสม ทำให้ทุกคนได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่ กิจการของท่านจึงเจริญรุ่งเรืองมาตามลำดับ โดยเริ่มต้นตั้งร้านจีนซุนฮวดที่ตำบลตะลุมป็น และตั้งร้านจีนซุนเซ่งที่นราธิวาส ต่อมาได้รับความสนับสนุนจากบริษัทเอเชียติกเปโตรเลียม จำกัด โดยได้รับมอบให้เป็นเอเจนต์จึงได้ตั้งร้านจีนอีกแห่งที่ปัตตานี กิจการค้าได้ขยายออกไปตามลำดับเป็นผลให้ท่านต้องรับภารกิจอย่างหนัก หลวงพิธานฯ จึงมีจุดหมายคิดต่อไปยังประเทศจีนซักชวนนายฮักเลี่ยม (แซ่โห่ง) โกวินยามาช่วยกิจการเพราะต่างเป็นลูกพี่ลูกน้องควรได้พึ่งพาอาศัยกันและกัน พร้อมกับความขยันอดทน จึงทำให้พื้นฐานทางการนับวันมั่นคงยิ่งขึ้น ต่อมาได้รับความเชื่อถือจากโรงงานอุตสาหกรรมที่มีชื่อเสียงแห่งทวีปยุโรปและอเมริกา เช่นบริษัทยาสูบอังกฤษและอเมริกา บริษัทเนสเล่ บริษัทขายรถยนต์เซฟโรเลต บริษัทขายน้ำอัดลม บริษัทเฟรเซอร์แอนดีนไฟ จำกัด บริษัทสยามซีเมนต์ จำกัด บริษัทยางรถยนต์กูดเยียร์ เป็นต้น บริษัทต่าง ๆ ดังกล่าวนี้อาจได้ตั้งให้เป็นเอเจนต์ ขณะเดียวกันท่านได้หาที่ดินที่เหมาะสมเพื่อปลูกยางพารา พัฒนาทรัพย์สินเกษตรกรรมชาติให้เพิ่มพูนผลผลิตและรับสินค้าในท้องถิ่นไปจำหน่ายต่างประเทศด้วย

๒๘ รุสมิแล

หลวงพิธานอำนวยกิจ วิทยุหนุ่มสวมชุด เสื้อผ้า

เพื่อขยายกิจการค้าขายให้กว้างขวางออกไปอีก หลวงพิธานฯ ก็ได้เปิดร้านจีนเซ่งเซ่งเพิ่มขึ้นอีกแห่งหนึ่งที่สุโขทัย-สก จังหวัดนราธิวาส เมื่อปี 2473 ในปีนั้นบริษัทบริติชอเมริกาโตเบกโก จำกัด (บี.เอ.ที) ได้ให้ความไว้วางใจแต่งตั้งหลวงพิธานฯ เป็นผู้แทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์บุหรี่ยี่ห้อเมืองปัตตานีและนราธิวาส และต่อมาก็ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้แทนจำหน่ายบุหรี่ยี่ห้อของโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลังในจังหวัดปัตตานี นราธิวาส และยะลา

กิจการร้านค้าต่าง ๆ ที่หลวงพิธานฯ เปิดขึ้นนั้นได้เจริญรุ่งเรืองและขยายตลาดออกไปเรื่อย ๆ หลวงพิธานฯ ยังสะดวกเวลา, ทรัพย์สิน, กำลังกายและกำลังใจ ทำบุญกุศลบริจาคเงินสร้างวัดวาอาราม โรงเรียนและโรงพยาบาลเพื่อสาธารณประโยชน์ของส่วนรวม

ในท้องถิ่นของตนและสร้างสมความเจริญให้แก่บ้านเมือง ด้วยเหตุนี้เองในปี 2474 จึงได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ จากพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานบรรดาศักดิ์แต่งตั้งให้ท่านแก่จันออกซุน ซึ่งขณะนั้นมีอายุ 35 ปี เป็นหลวงพิธานอำนวยกิจนับเป็นนักธุรกิจบุคคลแรกซึ่งได้รับพระราชทานยศเป็นคุณหลวงในจังหวัดสาบบุรี มณฑล ปัตตานีและเป็นเกียรติอันสูงส่งแห่งตระกูลจันทรีที่มี

เมื่อปี 2479 หลวงพิธานฯ มีความเห็นว่ากิจการขายน้ำมันเบนซินและผลิตภัณฑ์น้ำมันตราหอย เกี่ยวโยงกับรถยนต์บรรทุกและโดยสาร จึงได้เจรจาขอเป็นผู้แทนจำหน่ายรถยนต์นั่งและบรรทุกยี่ห้อเซฟโรเลตของบริษัทเชนเนอรัลมอเตอร์ จำกัด แห่งสหรัฐอเมริกา จนสำเร็จในปีนั้นเอง และใน

เปิดมาหลวงพิธานฯ ได้ทุ่มเทผลกำไร จากการค้าขายลงไปที่ด้วยการเปิดร้าน "จีนเอ็กเซ่ง" ขึ้นอีกแห่งที่ยะลา

เพื่อดำเนินงานให้เรียบร้อย ท่าน จึงเดินทางไปตรวจงานยังร้านต่าง ๆ เพื่อให้ทุกร้านได้กระชับความสัมพันธ์กันและกัน วิธีการของท่านมีแต่ความ ซื่อสัตย์และบริสุทธิ์ใจ ไม่เคยคิดมุ่งหวัง ผลประโยชน์อื่น ไม่ชอบธรรม กิจการ คำนับปีมีความเจริญก้าวหน้าอย่างไม่ หยุดยั้ง ประการสำคัญ ๆ แม้อาศัย เงินทุนอย่างเดียวอย่างไม่สำเร็จ จึงจำเป็นต้องมีจิตใจเป็นธรรม และ ไม่เป็นไปโดยการเสียหายหรือฉ้อราษฎร์ บังหลวง

หลวงพิธานฯ มีนิสัยหนักแน่น มีความอดทนและเป็นคนนอบน้อม ถ่อมตน ไม่เคยคิดชิงดีชิงเด่นกับเพื่อนฝูง และไม่เคยคิดขัดแย้งกับเพื่อนมนุษย์ ด้วยกัน ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงาน บริหารสังคมที่ท่านพยายามเข้าร่วมทุกงาน โดยมุ่งสร้างประโยชน์อันแท้จริง ไม่ได้หวังจะครองตำแหน่งหรืออำนาจ ส่วน กิจการของตนนั้นแม้จะหาผลประโยชน์ ด้วยแต่ไม่เคยละทิ้งคุณธรรม อธิเช่น ท่านเป็นเจ้าของหรือเจ้าของบ้านก็ไม่เคย วางอำนาจหรืออิทธิพลเพื่อหวังประโยชน์ อันไม่เป็นธรรม เถมพยายามเกื้อกูล ผู้เข้าบ้านและลูกหนี้ตลอดมา ดังนั้น ไม่ว่าชาวจีนโพ้นทะเลหรือคนไทย ด้วยกัน ตลอดจนถึงชาวมลายูเซียหรือ ชาวจีนตี่ ท่านมีความเป็นที่เป็นที่เป็นที่ เป็นน้อง เหมือนกันทุกคน ท่านไม่เคยคิดขูดเลือด ประชาชนหรือฉวยโอกาสที่ผู้อื่นตก อยู่ในฐานะลำบากแล้วแสวงหาประโยชน์ ให้คนฝ่ายเดียว กับลูกน้องร่วมงานก็ เช่นกัน นอกจากนี้ให้กำลังใจเพื่อ ทำงานแล้ว ในด้านเครื่องใช้ไม้สอย การกินการอยู่ก็พยายามให้ทุกคนอยู่

กันด้วยความร่มเย็น โดยถือว่าไม่ว่า จะเป็นญาติมิตรสหายช่อมเหมือนกัน ทั้งนี้

โรงเรียนสอนภาษาจีนในปัตตานี มีมาตั้งแต่ 70 ปีแล้ว ต่อมาเมื่ออุปสรรค เพิ่มขึ้นเป็นผลให้หยุดกิจการถึง 2 ครั้ง ครั้งถึงพ.ศ. 2472 ชาวจีนโพ้นทะเลใน ปัตตานีจึงปรึกษาหารือที่จะตั้งโรงเรียน จีนขึ้นใหม่ และแต่งตั้งหลวงพิธานฯ เป็นกรรมการற்றுญิกดำเนินการ หลายสิบปีผ่านมาท่านก็ไม่เคยทอดทิ้งหน้าที่ นี้ นอกจากเป็นกรรมการโรงเรียนสอน ภาษาจีนดังกล่าว แล้วท่านยังเป็นกรรม- การற்றுญิกสมาคมชาวจีนจังหวัด ปัตตานี ยะลา และนราธิวาสด้วย ท่าน ไม่เคยคำนึงว่าจะทำเพื่อชื่อเสียงหรือไม่ ทุกสิ่งทุกอย่างทำด้วยความศรัทธา งานกุศลและสาธารณประโยชน์อย่างอื่น ก็เช่นกัน แม้แต่ชาวจีนในประเทศจีน ประสบอุทกภัยหรือภัยอย่างอื่นท่าน ก็พยายามช่วยเหลือ ไม่มีครั้งไหนที่ ท่านจะปฏิเสธร่วมมือในกิจการเพื่อ ส่วนรวมเลย ด้วยเหตุนี้เองจึงได้รับ พระราชทานยศเป็นหลวงพิธานอำมว- กิจ ส่วนประเทศจีนเองก็ให้คำชมเชย ท่านมาด้วย

เมื่อฤดูร้อน พ.ศ. 2480 หลวง พิธานฯ ได้ภรรยาและบุตรเดินทางไป ประเทศจีนโดยผ่านปีนัง สิงคโปร์ และ โดยสารเรือไปฟิลิปปินส์ ฮังกง แล้ว ไปขึ้นฝั่งที่เซี่ยงไฮ้ ท่านได้ดูกิจการค้า ทางอุตสาหกรรมที่เมืองเซี่ยงไฮ้แล้วจึง เดินทางต่อไปที่เมืองนานกิง นอกจากนี้ ได้ชมภูมิประเทศแล้ว ท่านยังไปคารวะ สุสานดร.ซุนยัตเซ็น และไปเยือนรัฐบาล จีนด้วยพร้อมกับดูการปกครองของจีน ขณะนั้นด้วย ต่อจากนั้นได้ข้ามแม่น้ำ แยงซีเกียงและโดยสารรถไฟผ่านมณฑล อันฮุย ซานตุง ไปจนถึงปักกิ่งและเทียน-

สิน เพื่อชมโบราณวัตถุและโบราณ สถานต่าง ๆ ตอนเดินทางกลับผ่านเมือง ซิงต้าว และเซอเจียง ไปชมที่ก๊วย- ภาพทะเลสาบซีหู และชมกลิ่นอันมหัศ- จรรย์แห่งเมืองจิน ณ เมืองไสนิง จากนั้น ท่านได้เดินทางลงมาทางใต้แวะชมเมือง ชกเกี้ยน กวางตุ้ง มาเก๊าและเวียดนาม ท่านและครอบครัวมีความประทับใจ ต่อความอุดมสมบูรณ์ของเอเชียอาคเนย์ และวัฒนธรรมของประเทศจีนเป็น อย่างมาก จึงเพิ่มความเคารพศรัทธา ต่อวัฒนธรรมแห่งเมืองมารดรเป็นอย่าง ถึง

หลังจากกลับมาปัตตานีแล้ว ในปี 2482 หลวงพิธานฯ มีความเห็นว่า ร้านค้าที่เปิดขึ้นไว้หลายแห่งนั้นยาก ในการทำงานควบคุมบริหารและวางแผน จึงได้ตัดสินใจรวบรวมกิจการเข้าเป็น รูปบริษัท โดยจดทะเบียนเป็นบริษัท พิธานพาณิชย์ จำกัด เมื่อวันที่ 5 มกราค ม 2482 และแต่งตั้งผู้จัดการสาขา ต่าง ๆ

ในปีเดียวกันนั้นเอง หลวงพิธานฯ มองเห็นการณ์ไกลว่า ยางพาราเป็น สินค้าสำคัญของประเทศไทยและมี อนาคตดี จึงทุ่มเทกำลังก่อสร้างสวนยาง 1,800 ไร่ ที่อำเภอหรือเสาะ จังหวัด นราธิวาส และที่อื่น ๆ เช่นอำเภอ ดันหยงมัส (อำเภอระนอง) และอำเภอ อื่น ๆ ในจังหวัดนราธิวาส

ในระหว่างสงครามมหาเอเชีย บูรพา หรือสงครามญี่ปุ่น ประชาชน ได้พากันอพยพไปอยู่ในชนบทเพื่อ หลบภัยสงครามและที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเคยเป็นเมืองคึกคัก กลับเงียบเหงาลง พ่อค้าวานิชพากัน ละทิ้งกิจการค้าขาย แต่หลวงพิธานฯ เล็งเห็นว่าอำเภอหาดใหญ่จะเป็นศูนย์ การค้าของภาคได้ในอนาคต ไม่ว่าจะ

เป็นด้านเศรษฐกิจ ตลาดการเงิน ชุมทาง
รถไฟ รถยนต์ จึงได้ตัดสินใจซื้อที่ดิน
อาคารร้านค้าเพื่อเตรียมขยายธุรกิจ

ในปี 2488 หลวงพิธานฯ ได้เปิด
สาขาหาคดีใหญ่ขึ้นอีกแห่งหนึ่ง การเปิด
สาขาหาคดีใหญ่นั้นเสมือนเป็นก้าวบันได
ที่บริษัทจะขยายกิจการค้าไปทางภาค
กลางอันจะนำไปสู่ความรุ่งโรจน์ทาง
ธุรกิจในอนาคต นอกจากนี้ท่านยังเปิด
สาขาที่เกาะปឹងด้วยเป็นผลให้การค้า
ระหว่างบริษัทในเมืองไทยกับมาเลเซีย
ประสานกันด้วยดีและมีความก้าวหน้า
ตามลำดับ

เมื่อหลวงพิธานฯ มีอายุ 50 ปี
ปรากฏว่าขณะนั้นเศรษฐกิจทางภาคใต้
เจริญก้าวหน้าขึ้น ยางพาราและแร่ดีบุก
มีราคาสูงกว่าเดิม ประชาชนมีรายได้
ดีขึ้น กิจการการค้ารถยนต์เซฟโรเล็ดของ
บริษัทก็เจริญตามไปด้วย บริษัทเบน-
แนร์สมอเตอร์ จำกัด แห่งสหรัฐอเมริกา
ได้ให้ความไว้วางใจ แต่งตั้งบริษัทเป็น
ผู้แทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์รถยนต์เซฟโร-
เล็ดทั่วภาคใต้รวม 14 จังหวัด

7-8 ปีผ่านมา ท่านได้กำเนิด
กิจการอย่างสม่ำเสมอ ขณะที่ท่านกำลัง
จะพักผ่อนเพราะว่าท่านมีโรคประจำตัว
คือโรคเบาหวานเป็นเวลานานปี และ
เป็นโรคความดันสูงด้วยจึงจำเป็นต้อง
หยุดพักทำงานเป็นครั้งคราว ในวันที่
8 พฤษภาคม 2496 โรคเก่าก็กำเริบ
ขึ้นและเกือบเป็นอัมพาตไปครึ่งร่าง
แต่โชคดีที่นายแพทย์โอกาสได้ช่วยเหลือ
ไว้ทัน จากนั้นจึงรักษาไปเรื่อย ๆ เป็น
เวลา 1 ปี เป็นผลให้ร่างกายคืนเข้าสู่
สภาพปกติ ท่านได้ดำเนินกิจการเจริญ
ก้าวหน้ายิ่งขึ้น และทุกคนคาดไม่ถึงว่า
วันที่ 8 กรกฎาคม 2497 เวลา 20.00น.
หลังจากท่านรับประทานอาหารแล้ว
ครู่ใหญ่ก็เป็นลมถึงกับสลบและถึงแก่

กรรมในที่สุด

หลวงพิธานฯ มีพี่น้องร่วมท้อง
เดียวกันดังนี้ น้องชาย 2 คนคือ สกสึง
และสกจวน พี่สาว 1 คนคือ ส่องเลื่อง
โกวิทยา ได้ถึงแก่กรรมเมื่อ พ.ศ. 2482
น้องสาว 2 คนคือ ส่องเกี้ยว โกวิทยา
ได้สมรสกับนายฮักเลียม โกวิทยา
น้องสาวอีกคนคือ ส่องด้าน ได้สมรส
กับขุนพันธ์ภักดี (สกกัญ คณาบุรีรัมย์)

ภรรยาหลวงพิธานฯ ชื่อเกี้ยวเล็ก
แจ่ม ได้ร่วมทุกข์ร่วมสุขกับท่านเป็น
เวลานานถึง 40 ปี มีบุตรชาย 8 คน
คือคุณบัมจิต หลังจากสำเร็จการศึกษา
ที่มหาวิทยาลัยฮ่องกงแล้ว คุณบัมจิต
ก็กลับมาช่วยเหลือกิจการที่สำนักงาน
ใหญ่ บุตรชายอีก 5 คนคือ นายบรรหาร
นายบรรลือ, นายบรรเทือง, นายบรรเวช
และนายบรรจบ บุตรหญิงอีก 4 คนคือ
นางสุคนธา เลหาหะกุล, นางสุจิตรา
โกวิทยา, นางสุวรรณภา โกวิทยา, นาง
สุธรรมา อวยชัย

หลังจากหลวงพิธานฯ ได้ถึงแก่
มรณกรรมแล้ว บุคคลที่เคยเป็นมิตรกับ
ท่านไม่ว่าจะเป็นคนชั้นสูงหรือชั้นต่ำ ไม่
ว่าจะเป็นชาวจีน ชาวไทย หรือชาว
อื่น ๆ ทุกคนต่างมีความศรัทธาใจมาร่วม
ในพิธีศพ แคลหรือคังกล่าวนี้มีจำนวน
ไม่น้อยกว่า 4,000 คน ข้อความที่เขียน
ไว้อาลัยไม่ว่า 900 ชุด ขบวนแห่ศพ
มีความยาวถึง 2 กม. นับว่าเป็นงานศพ
ที่มีโห่พรวิน 4 จังหวัดภาคใต้ที่ไม่เคย
มีมาก่อน

ชาวจีนโพ้นทะเลเล็งนามฉายา
หลวงพิธานฯ ว่า "ตุนอี่" หมายถึง
ท่านผู้มีความโอบอ้อมอารีและมีความ
วิริยะอุตสาหะ ซึ่งญาติมิตรของท่าน
ต่างยอมรับว่าถูกต้องอย่างแท้จริง แม้แต่
คำไว้อาลัยของชาวยะลาผู้หนึ่งรำพันถึง
หลวงพิธานฯ ไว้อย่างประทับใจเป็น

บทกวีภาษาจีนถอดความเป็นภาษาไทย
ดังนี้

"ท่านร่วมทุกข์ร่วมสุขประชาชน
ไม่หวังผลกอบโกยโดยบัดสี
ท่านร่ายทรัพย์รายน้ำใจร่ายความดี
คนเมืองไทยชนนี้มีกี่คน ?"

ด้วยอุดมคติและนโยบายการค้า
ที่หลวงพิธานฯ ได้วางรากฐานไว้อย่าง
คงดำรงอยู่กับกรมการบริหารบริษัท
ซึ่งได้ขยายกิจการค้าให้เจริญก้าวหน้า
ต่อไปอีก เช่นเปิดสาขาที่นครศรีธรรม-
ราช, อำเภอระแงะ นราธิวาส และที่
สำคัญคือเปิดสาขาที่กรุงเทพฯ โดย
ก่อสร้างอาคารพิธานพาณิชย์ 8 ชั้น
ตรงถนนสุรวงศ์ และได้ขยายกิจการค้า
ในแขนงธุรกิจอื่น ๆ ด้วย นอกจากนี้
นี้ยังได้เป็นตัวแทนจำหน่ายรถยนต์
โตโยต้าในภาคใต้ และรถจักรยานยนต์
ฮอนด้าใน 4 จังหวัดภาคใต้ ตลอดจน
ยังได้รับสัมปทานจากกรมขนส่งทางบก
ให้ประกอบการขนส่งทางรถยนต์โดย-
สาธารณะระหว่างปัตตานี ยะลา และนราธิวาส
นี่คือส่วนหนึ่งจากผลแห่งความก้าวหน้า
อันสืบเนื่องจากความสำเร็จ ความ
พยายามของหลวงพิธานอำนวยกิจ

หมายเหตุ บทความนี้ส่วนใหญ่
เก็บความจากหนังสือเอกสารศพหลวง
พิธานอำนวยกิจ ซึ่งตีพิมพ์เป็นภาษาจีน
โดยนายวิชัย พิพัฒนามนุกฤษณ์ อาจารย์
แผนกวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาไทย
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็น
ผู้แปล

บทความทั้งหมดนี้คัดจากหนังสือ
"บุคคลสำคัญจังหวัดชายแดนภาคใต้"
ฉบับโรเนียว พิมพ์โดยโครงการส่งเสริม
วัฒนธรรม 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
จังหวัดปัตตานี และศูนย์การศึกษา
เกี่ยวกับภาคใต้ □